Eiropas Savienības
Oficiālais Vēstnesis

LV
C sērija

C/2025/6697

12.12.2025.

# EIROPAS CENTRĀLĀS BANKAS ATZINUMS

**(2025. gada 7. novembris)**

**par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu laikposmam no 2028. līdz 2034. gadam (programma "Perikls V") un ar ko atceļ Regulu (ES) 2021/840**

**(CON/2025/34)**

(C/2025/6697)

***Ievads un tiesiskais pamats***

Eiropas Centrālā banka (ECB) 2025. gada 8. oktobrī un 15. oktobrī saņēma Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Parlamenta lūgumus sniegt atzinumu par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu laikposmam no 2028. līdz 2034. gadam (programma "Perikls V") un ar ko atceļ Regulu (ES) 2021/840 ([1]) (turpmāk – "ierosinātā regula").

ECB kompetence sniegt atzinumu pamatojas uz Līguma par Eiropas Savienības darbību 133. pantu, saskaņā ar kuru, neskarot ECB pilnvaras, Eiropas Parlaments un Padome pēc apspriešanās ar ECB nosaka pasākumus, kas nepieciešami euro kā vienotās valūtas izmantošanai. ECB Padome šo atzinumu pieņēmusi saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas reglamenta 17.5. panta pirmo teikumu.

## 1. Vispārīgi apsvērumi

1.1. ECB atzīmē, ka ierosinātā regula aizstās pašreizējo programmu "Perikls IV" laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam, kas izveidota ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2021/840 ([2]). Programmu "Perikls V" piemēros no 2028. līdz 2034. gadam.

1.2. ECB vēlreiz uzver savu iepriekš pausto nostāju, ka programma "Perikls" ir noderīgs ieguldījums ECB, Eiropola un nacionālo iestāžu darbībā, kas jau tiek veikta cīņā pret euro banknošu un monētu viltošanu ([3]). ECB ir pārliecināta, ka programma "Perikls V" turpinās sniegt ieguldījumu euro banknošu un monētu integritātes saglabāšanā un novērst jebkādus iespējamus draudus euro kā vienotās valūtas izmantošanai.

1.3. ECB uzsver savu aktīvo līdzdalību cīņā pret naudas viltošanu. ECB cita starpā izstrādā banknošu dizainu un pretviltošanas elementus euro banknotēm, kas ļauj gan sabiedrībai, gan ekspertiem atšķirt īstas banknotes no viltotām un attur viltotājus.

1.4. Pirmā izlaiduma euro banknotes tika ieviestas 2002. gada 1. janvārī. Kopš 2013. gada pakāpeniski ieviestas otrā izlaiduma, t. i. Eiropas sērijas, banknotes. Lai sagatavotos banknošu ar modernizētiem pretviltošanas elementiem izlaišanai, ECB un Eurosistēmas nacionālās centrālās bankas piedāvā plašu informācijas klāstu banknošu iekārtu ražotājiem un piegādātājiem, kā arī komercbankām, mazumtirgotājiem un citiem, kas izmanto banknošu aprīkojumu vai ikdienā apstrādā skaidro naudu. Turklāt ECB nodrošina apmācības programmas un mācību

([1]) COM(2025) 462 final.

([2]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/840 (2021. gada 20. maijs), ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu laikposmam no 2021. līdz 2027. gadam (programma "Perikls IV") un ar ko atceļ Regulu (ES) Nr. 331/2014 (OV L 186, 27.5.2021., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/840/oj).

([3]) Sk. 1. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2006/35 (2006. gada 5. jūlijs) pēc Eiropas Savienības Padomes lūguma par diviem Padomes lēmumu priekšlikumiem attiecībā uz apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu (Perikla programmu) (OV C 163, 14.7.2006., 7. lpp.), 1.1. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2012/17 (2012. gada 2. marts) par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un apmācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu (programmu "Perikls 2020") (OV C 137, 12.5.2012., 7. lpp.), un 1.2. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2018/35 (2018. gada 16. augusts) par priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai, ar ko izveido apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu (programmu "Perikls IV") (OV C 378, 19.10.2018., 2. lpp.). Visi ECB atzinumi tiek publicēti EUR-Lex.

materiālus, lai papildinātu profesionālo skaidrās naudas apstrādātāju apmācību. Turklāt informācija par dizaina un pretviltošanas elementiem ir pieejama plašai sabiedrībai pēc jaunas banknošu sērijas ieviešanas. ECB pašlaik gatavo euro banknošu jaunu izlaidumu, lai nodrošinātu, ka tās joprojām ir drošas, efektīvas un ilgtspējīgas. Procesā aktīvi iesaistījusies gan sabiedrība, gan eksperti. Galīgo lēmumu par banknošu tēmu un dizainu pieņems ECB Padome, pēc tam lemjot arī par euro banknošu jaunā izlaiduma emisijas datumu.

1.5. Bez tam ECB savā Naudas viltojumu analīzes centrā analizē euro banknošu viltojumu jaunos veidus un izmanto iegūtās zināšanas, lai sniegtu konsultācijas tiesību aizsardzības iestādēm. Naudas viltojumu analīzes centrs koordinē visu zināmo tehnisko un statistikas datu par euro viltojumiem izplatīšanu visām iesaistītajām pusēm.

1.6. Banknošu viltotāji kopā ar citiem paņēmieniem izmanto plašu digitālās attēlu apstrādes aparatūras un programmatūras klāstu. Reaģējot uz to, Centrālo banku viltošanas apturēšanas grupa, kuras locekle ir ECB, atbalsta un izmanto tehnoloģijas, piemēram, viltojumu novēršanas sistēmas, kas kavē aizsargātu banknošu attēlu uzņemšanu vai reprodukciju.

1.7. ECB piekrīt, ka ir jāpievērš pastāvīga uzmanība jaunu viltošanas draudu novēršanai. Tāpēc ECB atzinīgi vērtē to, ka programmas "Perikls V" mērķis ir novērst iespējamos draudus digitālajam euro, ja nākotnē tāds tiks emitēts, lai saglabātu euro valūtas integritāti visās tās formās. Tāpat ECB atzinīgi vērtē to, ka programmas mērķos ņemti vērā gan mākslīgā intelekta radītie draudi, gan tā piedāvātās iespējas izmeklēšanā. Darbībām, kuras ir tiesīgas saņemt finansējumu, būtu jāaptver arī iespējamā turpmākā attīstība šajās jomās.

2. **Īpaši apsvērumi**

2.1. Ierosinātās regulas nosaukums un 1. pants būtu jāpaplašina, lai iekļautu atsauci uz citiem iespējamiem apdraudējumiem, aptverot jaunākās norises, tostarp saistībā ar nākotnes digitālo euro, atbilstoši ierosinātās regulas 12. apsvērumam un 2. panta 2. punktam, kā arī pielikumam.

2.2. Saskaņā ar ierosinātās regulas 7. pantu programmu "Perikls V" īsteno saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 ([4]) tiešā pārvaldībā vai netiešā pārvaldībā ar Regulas (ES, Euratom) 2024/2509 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajām struktūrām. Saskaņā ar ierosinātajai regulai pievienoto paskaidrojuma rakstu programma "Perikls V" papildina ECB un Eiropola iniciatīvas un ir ar tām saskaņota. Tāpēc ir būtiski nodrošināt konsekvenci un izvairīties no nevajadzīgas tādu attiecīgo pasākumu dublēšanas, ko attiecībā uz banknošu un monētu viltošanu veic citas kompetentās iestādes, jo īpaši ECB un Eiropols. Šā iemesla dēļ, īstenojot darbības, kas ir atbilstīgas programmas "Perikls V" ietvaros, Komisijai būtu jāņem vērā esošās un plānotās ECB un Eiropola darbības attiecībā uz apdraudējumiem vienotajai valūtai, piem., viltošanu un ar to saistīto krāpšanu, tostarp viltotu banknošu ražošanu un izplatīšanu. Tas atbilst Regulas (ES) 2021/840 4. panta 2. punktam, kurš ar ierosināto regulu tiktu atcelts. ECB aicina Komisiju pilnībā izmantot ECB pieredzi apmācību un informācijas sniegšanā par euro banknotēm, kā arī nodrošināt, ka ierosinātā regula paredz ECB pilnīgu iesaistīšanos šajā jomā.

2.3. Turklāt, atsaucoties uz programmā "Perikls V" iesaistīto struktūru labi funkcionējošu sadarbību, ECB atkārtoti pauž viedokli, ka būtu lietderīgi, ja Komisija sadarbotos ar ECB un Eiropolu un iesaistītu tās lēmumu pieņemšanā par saskaņā ar programmu "Perikls V" finansētajām darbībām, jo īpaši, lai kopīgi izskatītu iniciatīvas. Tādējādi tiktu novērsta programmas "Perikls V", citu attiecīgo programmu un ECB mācību pasākumu iespējamā dublēšanās un pārklāšanās ([5]). Šāda sadarbība arī atvieglotu saskaņotas stratēģijas piemērošanu pret euro viltošanu un ar to saistīto

([4]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2024/2509 (2024. gada 23. septembris) par finanšu noteikumiem, ko piemēro Savienības vispārējam budžetam (OV L, 2024/2509, 26.9.2024., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

([5]) Sk. 8. punktu Eiropas Centrālās bankas Atzinumā CON/2005/22 (2005. gada 21. jūnijs) pēc Eiropas Savienības Padomes lūguma par diviem Padomes lēmumu priekšlikumiem attiecībā uz apmaiņas, atbalsta un mācību programmu euro aizsardzībai pret viltošanu ("Perikla" programmu) (OV C 161, 1.7.2005., 11. lpp), 2.2. punktu Atzinumā CON/2006/35, 2.4. punktu Atzinumā CON/2012/7 un 2.2. punktu Atzinumā CON/2018/35.

krāpšanu. Tāpēc ierosinātās regulas 1. pants jāgroza, lai noteiktu, ka Komisija saistībā ar veicamajām darbībām iepriekš apspriežas ar galvenajām iesaistītajām pusēm, tostarp ECB un Eiropolu. Komisijai būtu jādod ECB pietiekami daudz laika, lai tā varētu iepazīties ar dokumentiem par darbībām, kas jāveic saskaņā ar ierosinātās regulas 8. panta 1. punktu un pielikuma 1. un 3. punktu ([6]).

2.4. Tāpat būtu jāgroza ierosinātās regulas 4. panta 2. punkts, lai noteiktu iepriekšēju apspriešanos ar galvenajām iesaistītajām pusēm, tostarp ECB un Eiropolu, gadījumos, kuros Komisija īsteno papildu resursus saskaņā ar Regulu (ES, Euratom) 2024/2509 tiešā pārvaldībā vai netiešā pārvaldībā ar minētās regulas 62. panta 1. punkta c) apakšpunktā minētajām struktūrām.

2.5. ECB uzsver nepieciešamību: 1) to regulāri iesaistīt novērtējuma ziņojumu sagatavošanā programmas laikā, lai atspoguļotu tās veiktos pasākumus un tās aktīvo iesaistīšanos cīņā pret viltošanu un ar to saistīto krāpšanu, 2) novērtējuma ziņojumos un paziņojumos pienācīgi iekļaut atsauksmes no iestādēm, kuras aktīvi piedalās attiecīgajos pasākumos kopā ar Komisiju, 3) to nākotnē regulāri informēt par programmu un 4) ar to apspriesties pirms iespējama deleģētā akta pieņemšanas, izstrādājot noteikumus par sistēmas monitorēšanu un izvērtēšanu. Šajā kontekstā ECB atzīmē, ka Līguma 133. pants prasa, lai notiktu apspriešanās ar ECB pirms tādu pasākumu noteikšanas, kas vajadzīgi euro kā vienotās valūtas izmantošanai. Šis pienākums attiecas ne tikai uz ierosināto regulu, bet arī uz deleģētajiem aktiem, kas saistīti ar pamata leģislatīvajā aktā definētajām kompetences jomām. Apspriešanās ar ECB par ierosināto regulu notiek saskaņā ar Līguma 133. pantu, un tāpēc ar to jāapspriežas arī pirms jebkādu tādu deleģēto aktu pieņemšanas, ar kuriem īsteno pasākumus, kas vajadzīgi, lai aizsargātu euro pret viltošanu un ar to saistīto krāpšanu, un tāpēc ir vajadzīgi euro kā vienotās valūtas izmantošanai.

2.6. Visbeidzot, attiecībā uz darbībām, kas minētas 8. panta 5. punktā un iekļautas ierosinātās regulas pielikuma 1. un 2. punktā, ECB ierosina iekļaut kopīgas darbības, ar kurām vēršas pret viltotu banknošu un monētu izgatavošanu ārpus euro zonas un to izplatīšanu euro zonā. Saskaņā ar ierosinātajai regulai pievienoto paskaidrojuma rakstu, lai gan gadā atklāto viltoto euro banknošu vidējais skaits joprojām tiek kontrolēts, ir vajadzīga pastāvīga modrība, par ko liecina augstas kvalitātes viltotu euro un drošības elementu pieaugošā pieejamība internetā/tumšajā tīklā, mainītu dizaina banknošu parādīšanās un viltošanas karsto punktu pastāvēšana, piem., Turcijā un Ķīnā.

Gadījumos, kuros ECB iesaka grozīt ierosināto regulu, konkrēti redakcionālie priekšlikumi ir izklāstīti atsevišķā tehniskā darba dokumentā, kuram pievienots attiecīgs paskaidrojuma teksts. Tehniskais darba dokuments angļu valodā ir pieejams *EUR-Lex*.

Frankfurtē pie Mainas, 2025. gada 7. novembrī

*ECB priekšsēdētāja*
Christine LAGARDE

([6]) Sk. Atzinuma CON/2012/17 2.5. punktu un Atzinuma CON/2018/35 2.2. punktu.